

ΣΩΤΟΥ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
Υ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ,

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ

ΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΝ ΙΣΧΥΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΘΗΝΑΙ

1965

ΣΩΤΟΥ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
Τ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

42269

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ
ΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΝ ΙΣΧΥΪ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΘΗΝΑΙ
1965

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν
τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως καὶ ἐκδότου

Συγκοινωνιολογία

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀθήνησι τῇ 17ῃ Σεπτεμβρίου 1958

Ἀριθ. { πρωτ. 453
          { διεκπ. 1022

Πρὸς

τὸν κ. Σωτήριον Κουντουριώτην, καθηγητὴν

Ἐν τ α ῦ θ α

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 12ης ἰσταμένου μηνός, ἐπιληφθεῖσα τῆς ἐξετάσεως τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ» ποιηματίου ὑμῶν καὶ εὐροῦσα τοῦτο μεθοδικόν, καλῶς συντεταγμένον καὶ σπουδαῖον βοήθημα διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνὰ τὸ Κράτος τεχνικῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἵνα διὰ τοῦδε τοῦ Συνοδικοῦ Γράμματος συγκαρῆ ὑμῖν ἐπὶ τῇ φιλοτίμῳ καὶ καλῇ ταύτῃ ἐργασίᾳ ὑμῶν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπευλογεῖ τὸ διαληφθὲν ἔργον ὑμῶν καὶ προτρέπεται ὑμᾶς διὰ τὴν περαιτέρω συνέχισιν, δεομένη τοῦ Κυρίου, ὅπως ἐνδυναμώνῃ ὑμᾶς.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς
(τ.σ.) Δαμ. Παπαχρήστου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ συγγραφή τῆς παρούσης ἐργασίας εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα πλήρους συμμορφώσεως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Ἑπαγγελματοτεχνικῶν σχολείων ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Ἑπιχειρηματικοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θερησκευμάτων συνταχθέντος Ἀναλυτικοῦ προγράμματος, τοῦ στηριζομένου ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 50/11-8-1961 πράξεως τοῦ Α.Σ.Ε.Π. καὶ δημοσιευθέντος ἐν τῷ ἐπ' ἀριθ. 304 Α' φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 90768/5072 καὶ ἡμερομηνίαν 8-8-1962. Οὕτω, εἰς τὸ πρῶτον μέρος, περιελάβομεν τὰς ὀριζόμενας, ἐν αὐτῷ Ἐδαγγελικὰς περικοπὰς, ἃς μάλιστα καὶ διηρέσαμεν εἰς ἰδιαίτερα συγγενῆ κεφάλαια, καὶ εἰς τὸ δεύτερον μέρος παρεθέσαμεν τὰ πρὸς κατανόησιν ἀπαραίτητα σχόλια. Εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος προσεπαθήσαμεν ἰδιαίτερον νὰ ἀποβῶμεν περισσότερον ἐποικοδομητικοί, θεραπεύοντες διὰ τῶν κάπως πλουσίων σχολίων μας τόσον τὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν, ὅσους, ὡς ἔχομεν διαπιστώσει, ἔχουν ὄντως πολλὰς τοιαύτας, ὅσον καὶ τῶν μελλόντων νὰ διδάξουν τὸ μάθημα τοῦτο συναδέλφων, ἐὰν βεβαίως καὶ οὗτοι συναντήσουν πῶς ἀδυναμίαν τινά. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν οὐχὶ μόνον ἡ κατανόησις τοῦ περιεχομένου τῆς Ἀγιογραφικῆς περικοπῆς θὰ εἶναι ἐντελής, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξαγωγή τοῦ πρὸς ἠθικοθερησκευτικὴν ἐποικοδόμησιν ἀπαραίτητον διδάγματος θὰ εἶναι εὐχερῆς λίαν. Ἄλλὰ καὶ ἡ εἰς τὸ τέλος τῆς ἐργασίας μας τοποθέτησις πλήρους τῆς Ἁγίας Γῆς χάριτος, ὅστις καὶ αὐτὸς τυγχάνει τῆς ἡμετέρας προσπαθείας καρπός, θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ἀπὸ γεωγραφικῆς ἀπόψεως ἐτι πλήρη κατανόησιν τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς Ἐδαγγελίοις ἀναφερομένων διαφορῶν μερῶν καὶ πόλεων, τῶν συνδεθέντων μὲ τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐκ τῶν Οὐρανῶν εἰς τὴν γῆν κατελθόντος Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος Χριστοῦ.

Σεπτέμβριος 1965

ΣΩΤΟΣ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ δ.θ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ο ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου

(Λουκ. 1, 26-38)

Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἥ ὄνομα Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἰδοῦσα διαταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἄσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἴόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἴος ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἑλισάβετ ἡ συγγενὴς σου καὶ αὐτὴ συνεληφυῖα υἴόν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
(Λουκ. 2, 1-20)

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο, ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηναίου. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβίδ, ἣτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ, ἀπογράφασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτῆν, καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὃς ἔσται Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ. Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσεται βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόυ αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· διέλωμεν δὴ ἕως Βηθλεέμ καὶ ἴδωμεν τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδιοῦ τούτου· καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

Ἡ φυγή καὶ διαμονὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον
(Ματθ. 2, 13-23)

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνέϊλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πάσῃ τοῖς ὄροις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ ἐν Ραμᾶ ἠκούσθη, θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς· Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσὶ. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

**Ἡ παράστασις τοῦ Ἰησοῦ δωδεκαετοῦς
εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομώντος**
(Λουκ. 2, 41-52)

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλῆμ, καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομί-

σαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἤλθον ἡμέρας ὀδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὕροντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ πρὸς αὐτόν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως ; Ἴδου ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με ; Οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με ; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ρῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἤλθεν εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ρήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ Θεῶ καὶ ἀνθρώποις.

**Ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ
πειρασμὸς αὐτοῦ**
(Ματθ. 3, 13-4, 11)

Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με ; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφήσιν αὐτόν· καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀγέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνεψύχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπέινασε. Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· γέγραπται, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτόν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ

καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκύψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου· καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ λέγει αὐτῷ· ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφήσιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἡ μεταβολὴ τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.
(Ἰωάν. 2, 1-11)

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὅτι ἂν λέγει ὑμῖν, ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ, κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνά μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγένεσαν αὐτάς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτριβλίῳ. Καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτριβλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον — καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ — φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτριβλίνος καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὸν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

**Ὁ Ἰησοῦς ἐκδιώκει τοὺς ἐμπόρους ἐκ τοῦ ναοῦ
τοῦ Σολομῶντος**
(Ἰωάν. 2, 13-22)

Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστάς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγγέλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεσε τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε, καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε τὰῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· τί σημεῖον δεῖκνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγε, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ, ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὁ οἰάλογος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος
(Ἰωάν. 4, 1-42)

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης — καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ — ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Σιχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὥσει ἕκτη. Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πιεῖν. Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἢ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ, Ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὐσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; Οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις.

Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἤδεις τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζῶν αἰώνιον. Λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνή· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἐρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν δὲν ἔχεις οὐκ ἐστὶ σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσκύνησαν· καὶ ἡμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἐρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ· ὑμεῖς προσκυνεῖτε δὲ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν δὲ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Ἄλλ' ἐρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιοῦτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἐρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι... Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μὴ τι αὐτός ἐστίν ὁ Χριστός; Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν... Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικός, μαρτυρούσης ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτόν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῶν πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκη-

κόαμεν και οίδαμεν, οτι αὐτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου· ὁ Χριστός.

**Ἡ θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ δούλου τοῦ Ἑκατοντάρχου·
τῆς Καπερναοῦμ
(Ματθ. 8, 5-13)**

Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναοῦμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατοντάρχος παρακαλῶν αὐτὸν και λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατοντάρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμι ἰκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγον, και ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, και λέγω τούτῳ, πορεύθητι, και πορεύεται, και ἄλλω, ἔρχου, και ἔρχεται, και τῷ δούλῳ μου, ποιήσον τοῦτο, και ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, και εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν και δυσμῶν ἤξουσιν και ἀνακληθήσονται μετὰ Ἀβραάμ και Ἰσαὰκ και Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς και ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ· ὕπαγε, και ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

**Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι και αἱ ὁδηγίαι τοῦ Κυρίου
πρὸς αὐτούς
(Ματθ. 10, 1-42)**

Και προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ και θεραπεύειν πᾶσαν νόσον και πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματα εἰσὶ ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος και Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰακώβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου και Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος και Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς και Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου και Λεββαῖος, ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος, Σίμων ὁ Κανανίτης και Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ και παραδούς αὐτόν.

Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγέλλας αὐτοῖς, λέγων· εἰς ὁδὸν ἔθνῶν μὴ ἀπέλθητε καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Πορεύομενοι δὲ κηρῦσσετε λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ράβδον· ἄξιος γάρ ἐστιν ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι, κάκει μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀπάσασθε αὐτὴν λέγοντες· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἄξια, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἄξια, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιτραφήτω. Καὶ ὅς ἐὰν μὴ δεῖξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραι. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ παραδώσουσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσετε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστατήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ τῷ δούλῳ ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακούς αὐτοῦ; Μὴ

οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί, καὶ ὃ εἰς τὸ οὐδ ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσὶ. Μὴ οὖν φοβηθῆτε πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. . . Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἴον ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως

(Λουκ. 8, 5-15)

Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό· καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκούετω. Ἐπρωτῶν δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγον-

τες· τίς εἴη ἡ παραβολή αὕτη ; Ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούσαντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσι, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλοῦτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι, συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

Ὁ Ἰησοῦς περιπατεῖ ἐπὶ τῆς θαλάσσης

(Ματθ. 14, 22-34)

Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· θαρσεῦτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἔλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν, ἔλθέ. Καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἔλθειν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε λέγων· Κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε! εἰς τί ἐδίστασας ; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἔλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ.

Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου τῆς Βηθεσδά

(Ἰωάν. 5, 1-15)

Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἐβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ. Ὁ οὖν πρῶτος ἐμβάς, μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγένετο, ᾧ δὴποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἤρε τὸν κράββατόν αὐτοῦ καὶ περιπάτει. Ἦν δὲ Σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ θεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστί σοι ἄραι τὸν κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνος μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστίν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὗρισκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται. Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ.

Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος

(Ματθ. 17, 1-9)

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ

Ἡλίας μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωσῆι μίαν καὶ μίαν Ἠλίᾳ. Ἐπι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰμὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ εἴπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ.

Ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ

(Ἰωάν. 9, 1-38)

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ραββί, τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἤμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νῦψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο καὶ ἤλθε βλέπων.

Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι ὁμοῖος αὐτῷ ἐστίν, ἐκεῖνος ἔλεγον, ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς ἀνεφῆθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· ἄνθρωπος, λεγόμενος Ἰησοῦς, πηλὸν ἐποίησε καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέ μοι. Ὑπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ καὶ νῦψαι· ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. Εἶπον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; Λέγει· οὐκ οἶδα.

Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ τάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέφξεν αὐ-

τοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι προφήτης ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τις ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυναγωγὸς γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, ὅτι αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀμαρτωλὸς ἐστίν. Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· εἰ ἀμαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· τί ἐποίησέ σοι; Πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἤκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοιδύθησαν οὖν αὐτὸν καὶ εἶπον· σὺ εἰ μαθητῆς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμέν μαθηταί. Ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι Μωϋσεὶ ἐλάλησεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέφξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. Οἶδαμεν δὲ ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἤκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω. Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω, καὶ εὐρώνα

αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· καὶ τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν ; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ εἶδρακας αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου

(Λουκ. 10, 25-37)

Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω ; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται ; Πῶς ἀναγινώσκεις ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν· εἶπε δὲ αὐτῷ ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήση. Ὁ δέ, θέλων δικαιοῦν ἑαυτόν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστί μου πλησίον ; Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀνθρώπος τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτόν ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρείτης δὲ τις ὁδῶν ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτόν εὐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιάσας δὲ αὐτόν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτόν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπαγέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστές ; Ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου

(Λουκ. 12, 13-21)

Εἶπε δὲ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι τὴν κληρονομίαν μετ' ἐμοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·

ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς ; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσετε ἀπὸ πίσεως πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συναζῶ τοὺς καρπούς μου ; Καὶ εἶπε· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συναζῶ ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχῇ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· ἄφρον, αὐτῇ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσται ; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ

(Λουκ. 15, 11-32)

Εἶπε δὲ· ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας, συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱός, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγρούς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κριλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι ! Ἄναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· οὐκέτι εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ εὐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν,

καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόνον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φάγοντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὸς ἦν καὶ εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφρανεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγροῖ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἶη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόνον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὁργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἐρίφιον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόνον τὸν σιτευτὸν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὸς ἦν καὶ εὐρέθη.

Ἡ θεραπεία τῶν δέκα λεπρῶν

(Λουκ. 17, 12-19)

Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν· καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν, εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδειξάτε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἴαθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρεῖτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου

(Λουκ. 18, 9-14)

Εἶπε δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεπειθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην.

ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἰς φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν, ταῦτα προσήρχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δις τοῦ Σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης, μακρόθεν ἐστῶς, οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Ὁ Ἰησοῦς εὐλογεῖ τὰ παιδία

(Μάρκ. 10, 13-16)

Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα αὐτῶν ἄψηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ καλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατηυλόγει, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.

Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ πλούσιος νεανίσκος

(Μάρκ. 10, 17-27)

Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτὸν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός. Τὰς ἐντολάς οἶδας, μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐν σε ὑστερεῖ· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δός τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι, ἔρας τὸν σταυρὸν σου. Ὁ δὲ στυγιάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς

δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται ! Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστὶ τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν· εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σωθῆναι ; Ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ Θεῶ· πάντα γὰρ δυνατὰ ἐστί· παρὰ τῶ Θεῶ.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου

(Ἰωάν. 11, 1-44)

Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τότῳ δύο ἡμέρας· ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ· ραββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας ; Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνήσω αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθῆσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκείνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανε, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεῦσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς, εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθῶσονται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα, ὅτι, ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει αὐτῷ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἀν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; Λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰπούσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κόμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία, ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε· τοῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν, πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα· Κύριε ἦδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπε· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι

ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περισσώτα εἶπον, ἵνα πιστεῦσωσιν ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλας. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἕξω. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

Ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα (Ἰωάν. 12, 1-2 καὶ 12-18)

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ... Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βᾶτα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραζόν· ὠσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Εὐρών δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστι γεγραμμένον· μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πᾶλλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων (Ματθ. 25, 14-30)

Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὠρυξεν ἐν τῇ γῆ καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν, ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκεῖ-

νων και συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβῶν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ! Ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβῶν εἶπε· Κύριε, δύο τάλαντα μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ! Ἐπὶ ὀλίγας ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω. Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν μου ἐν τῇ γῆ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ! Ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα. Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τράπεζίταις, καὶ ἔλθων ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ· καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

**Ὁ ἔλεγχος τῆς ψευδοευλαβείας τῶν Φαρισαίων
ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ**

(Ματθ. 23, 1-39)

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι. Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. Πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν, φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι

ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ραββὶ ραββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ραββί· εἰς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἰς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῖν διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρᾶ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψετε περισσότερον κρῖμα. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες· ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστίν, ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοὶ ! Τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάζων τὸν χρυσόν ; Καί· ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν, ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοὶ ! Τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον ; Ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν· καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἥδυσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι, ἀκαεῖνα μὴ ἀφιέναι. Ὅδηγοὶ τυφλοί, οἱ διωλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες ! Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀδικίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται

ὄρατοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἐξῶθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοὶ ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, καὶ λέγετε· εἴ ἤμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας. Καὶ ὑμεῖς πληρῶσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. Ὁφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν ! Πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης ; Διὰ τοῦτο, ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφῆτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἤξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν ! Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε ; Ἴδου ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ μὲ ἴδῃτε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλόγημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Ἡ μέλλουσα κρίσις

(Ματθ. 25, 31—46)

Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθήσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ. Καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἀφοριεῖ αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς

με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν ; Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν ; Πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε ; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων : πορευέσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἠτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενής καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σε ; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα

(Ματθ. 26, 3-5 καὶ 14-16)

Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ . . . Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς εἶπε· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν ; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

Ὁ Μυστικός Δείπνος

(Μάρκ. 14, 12-25)

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· τοῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν, ἵνα φάγης τὸ πάσχα; Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότη, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· τοῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον ἐτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὔρον, καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα· καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς καθ' εἷς· μήτι ἐγώ; Καὶ ἄλλος· μήτι ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε· λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀγωνία τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεσθημανῇ

καὶ ἡ σύλληψις αὐτοῦ

(Ματθ. 26, 30-56)

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ, πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης· μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με,

προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἄν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. Ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεσθημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθῶν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· περιλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. Καὶ προσελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως, οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ! Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίνω, γεννηθήτω τὸ θέλημά σου. Καὶ ἔλθων εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφείς αὐτούς, ἀπελθὼν πάλιν προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε! Ἴδου ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδού ἤγγικεν ὁ παραδίδους με. Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. Ὁ δὲ παραδίδους αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπε· χαῖρε, ραββί, καὶ κατεπίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει. Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράπησαν αὐτόν. Καὶ ἰδού εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφείλεν αὐτοῦ τὸν ὠτίον. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες

μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθаноῦνται. Ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμενον διδάσκειν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα

(Ἰωάν. 18, 12-27)

Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς. Ὁ δὲ μαθητῆς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητῆς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακίαν πεποικηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν καὶ θερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος, ἐστῶς καὶ θερμαίνόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με ἐπερωτᾷς; Ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκόοντας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἴδασιν ἅ εἶπον ἐγώ. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκώς ἔδωκε ράπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ ; Ἦρνήσατο οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν, οὐ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὄτιον· οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

Ἡ καταδίκη τοῦ Ἰησοῦ

(Ματθ. 26, 57-68)

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς τὸν Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτησαν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν, καὶ οὐχ εὔρον· καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὔρον. Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον· οὗτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνη ; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιώπα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ἡμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων, ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων ; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ· τί ὑμῖν δοκεῖ ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐρράπισαν λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε ;

Ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου

(Ἰωάν. 18, 28-19, 16)

Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωτὶ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ

μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπε· τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπε σημαίνων ποῖω θανάτῳ ἡμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ ; Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι ; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρετοῦν ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σὺ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμὶ ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· τί ἐστὶν ἀλήθεια ; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ· ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων ; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής. Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσε. Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκάν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδον αὐτῷ ραπίσματα. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὅτε οὖν εἶδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρετοῦν, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει

ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν Θεοῦ υἷὸν ἐποίησεν. "Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σὺ ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς ; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραζον λέγοντες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἕξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, ἐβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ· ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἄρον ἄρον, σταυρώσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω ; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ

(Ματθ. 27, 27-56)

Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτόν ὅλην τὴν σπεῖραν· καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην, καὶ πλέξαντες στέφαγον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι δὲ εὔρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶ λεγόμενος Κρανίου τόπος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βαλόντες κλῆρον καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτόν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν

αίτιαν αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτος ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν ! Σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάρθθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ φαρισαίων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστί, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ· πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεὸν ρυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γάρ, ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἥλι Ἥλί, λιμὰ σαβαχθανί ; Τοῦτ' ἐστί, Θεέ μου Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες ; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστῶτων, ἀκούσαντες ἔλεγον, ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος. Καὶ εὐθέως δραμὸν εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους καὶ περιθειὲς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς, πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψύχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἠγέρθη, καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ καὶ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

Ἡ ἀποκαθήλωσις καὶ ἡ ταφή τοῦ Σωτῆρος

(Ματθ. 27, 57-66)

Ὁφίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶ μετὰ τὴν Παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. Ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· ἔχετε κουστωδιάν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαν τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ ΕΝΔΟΞΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου

(Ματθ. 28, 1-15).

Ὅψε δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδοὺ σεισμός ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσεισθήσαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναῖξί· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν ὧδε· ἡγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. Δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθούσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ

Ἰησοῦς ἀπήνησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κάκει με ὄψονται. Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδίας, ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἰκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες· εἶπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν. Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι σήμερον.

Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος

(Μάρκ. 16, 9-15)

Ἀναστὰς δὲ πρῶτῃ πρώτῃ Σαββάτων, ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Κάκεινοι ἀκούσαντες, ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερῶθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Κάκεινοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. Ὑστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερῶθη καὶ ὠνειδίσει τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγγεγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.

Ἡ ἀνάληψις τοῦ Κυρίου

(Λουκ. 24, 50-53)

Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ἀμήν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου

Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀγγέλου Γαβριὴλ πρὸς τὸν Ζαχαρίαν, διὰ τὴν ἀναγγελίην ὅτι ἡ σύζυγός του Ἐλισάβετ θὰ γεννήσῃ τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. **Γαλιλαία**· εἶναι τὸ βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς Παλαιστίνης¹. **Ναζαρέτ**· εἶναι πόλις τῆς Γαλιλαίας, κειμένη νοτιοδυτικῶς τῆς λίμνης Γεννησαρέτ καὶ ἀπέχουσα αὐτῆς 25 χιλιομέτρα. Οἱ κάτοικοι τῆς Ναζαρέτ σήμερον ἀνέρχονται εἰς πέντε χιλιάδας καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Μωαμεθανοί. Ἐξ οἴκου = ἀπὸ τὸ γένος. Χαῖρε, κεχαριτωμένη = χαῖρε σὺ ποὺ ἔχεις λάβει πολλὰς καὶ ἐξαιρετικὰς χάριτας ἀπὸ τὸν Θεόν. Ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος = ποίαν σημασίαν νὰ εἶχεν ὁ χαιρετισμὸς αὐτός. Οὗτος ἔσται μέγας· διὰ τὴν ἀγιότητα καὶ τὸ ἀξίωμα του. Υἱὸς ὑψίστου = υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Πατὴρ = προπάτορος. **Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ**· ὡς παντοτεινὸς βασιλεὺς καὶ ἀρχιερεὺς ἐπὶ τῶν πιστῶν ὄλων τῶν γενεῶν, ποὺ θὰ ἀποτελοῦν τὴν πνευματικὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἰακώβ. Ἔσται = θὰ γίνῃ. Γινώσκω = γνωρίζω. Ἐπελευσεται ἐπὶ σὲ = θὰ σὲ ἐξαγιάσῃ. Ἐπισκιάσει σοι = θὰ ρίψῃ τὴν προστατευτικὴν σκέπην ἐπὶ σοῦ. Συνειληφυῖα = ἔχει συλλάβει. Ἐν γήρει αὐτῆς = εἰς τὴν γεροντικὴν τῆς ἡλικίαν. Κατὰ τὸ ρῆμα σου = σύμφωνα μὲ αὐτὰ ποὺ εἶπες.

Ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ἐξῆλθε δόγμα = ἐξεδόθη διάταγμα. **Καίσαρος Αὐγούστου**· πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ὀκταβιανοῦ, ποὺ ἐβασίλευσεν ἀπὸ τὸ 31 π.Χ. μέχρι τοῦ 14 μ.Χ. **Ἰουδαία**· εἶναι τὸ νοτιοδυτικὸν

1. Περισσότερα περὶ τῆς Παλαιστίνης, βλέπε εἰς τὴν ἐργασίαν μου «Ἱερά γεωγραφία ἢ γεωγραφία τῆς Παλαιστίνης», τὸ περιεχόμενον τῆς ὁποίας εἶναι ἐγκυκλιζόμενον τόσον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (3375/26-1-37), ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Ἑπαισιολογίου Παιδείας (48216/24-6-49).

τιμήμα τῆς Παλαιστίνης. **Βηθλεέμ**· εἶναι πόλις τῆς Ἰουδαίας, κειμένη δέκα χιλιόμετρα νοτιοδυτικῶς τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐδῶ ὑπάρχει ὁ ναὸς τῆς Γεννήσεως, ποῦ ἀνήγειρεν, ἄνωθεν τοῦ Σπηλαίου, ἡ ἁγία Ἐλένη τὸ 328 μ.Χ. Πατριὰ = οἰκογένεια. Ἀνέκλινεν = ἔβαλε μέσα. Ἀγραυλοῦντες = μένοντες εἰς τὸ ὑπαιθρον. Φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς = παραμένοντες μετὰ τὴν σειρὰν τῶν ἄγρυπνοι καθ' ὥρισμένας ὥρας τὴν νύκτα. Ἐπέστη = παρουσιάσθη ἐξαφνικά. Εὐαγγελίζομαι = ἀναγγέλλω χαρμόσυνον εἶδησιν. Ἐγένετο = συνενώθη. Διέλωμεν = ἄς περάσωμεν. Διεγνώρισαν = ἐγνωστοποίησαν λεπτομερῶς. Συμβάλλουσα = ἐμβαθύνουσα.

Ἡ φυγὴ καὶ διαμονὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον

Ἄναχωρησάντων δὲ αὐτῶν· δηλ. τῶν μάγων Βαλτάσαρ, Γασπάρ καὶ Μελχιώρ. **Καὶ φεύγει εἰς Αἴγυπτον**· ἐπειδὴ ἡ χώρα αὕτη ἀνήκεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ἄλλου ἡγεμόνος. Ἴσθι = μένε. Μέλλει = πρόκειται. **Ἡρώδης**· οὗτος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τὸ 37 π.Χ. μέχρι τὸ 4 μ.Χ. Ὑπῆρξεν αἰμοχαρὴς καὶ κακοῦργος βασιλεὺς. Ἀπέθανεν εἰς τὴν πόλιν Ἱεριχώ τῆς Ἰουδαίας προσβληθεὶς ἀπὸ πυρετόν, δυσεντερίαν, κνησμόν, πρήξιμον τῶν ποδῶν του, σάπισμα τῆς κοιλίας του, δύσπνοιαν καὶ γενικὸν σπασμὸν τῶν μελῶν τοῦ σώματός του. Ἀνεῖλεν = ἐφόνευσε. **Ραμᾶ**· μικρὰ πόλις κειμένη ἑννέα χιλιόμετρα βορείως τῶν Ἱεροσολύμων. **Γῆ Ἰσραήλ**· εἶναι ἡ Παλαιστίνη. **Ἀρχέλαος**· εἶναι ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ἡρώδου, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπὸ τὸ 4-6 μ.Χ. Λόγω τῆς κακῆς κυβερνήσεώς του ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν Βιένναν τῆς Γαλατίας, ὅπου καὶ ἀπέθανε. Χρηματισθεὶς = ὀδηγηθεὶς. Κληθήσεται = θὰ ὀνομασθῆ.

Ἡ παράστασις τοῦ Ἰησοῦ δωδεκαετοῦς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος

Πάσχα· ἦτο ἡ μεγαλύτερα ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων (14-21 **Νισάν** = Ἀπριλίου), κατὰ τὴν ὁποίαν οὗτοι ἐώρταζον τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν Αἰγυπτίων. **Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα**· ἀπὸ τῆς ἡλικίας αὐτῆς τὸ παιδίον ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐφαρμόζη εἰς τὴν ζωὴν του τὰς διατάξεις τῆς Μωσαϊκῆς νομοθεσίας (ἐορτὰς, νηστείας κ.λ.π.), δηλ. ἐγί-

νετο «υἱὸς τοῦ Νόμου». Ἔθος=συνήθεια. Ὑπέμεινεν=ἔμεινεν ὀπίσω. Ἐγνώ=ἀντελήφθησαν. Ὑπέστρεψαν=ἐγύρισαν ὀπίσω. Εξίσταντο=ἀποροῦσαν. Ἐπὶ τῇ συνέσει=διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν νοημοσύνην. Ὀδυνώμενοι=μὲ λαχτάραν. Ἡδεῖτε=ἤξεύρατε. Δεῖ=πρέπει. Οὐ συνῆκαν=δὲν ἐκατάλαβαν. Προέκοπτε=βαθμηδὸν προώδευεν.

Ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ πειρασμὸς αὐτοῦ

Τότε· πού ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐκήρυττε καὶ ἐβάπτιζε. Παραγίνεται=ἔρχεται. Διεκώλυεν=ἠμπόδιζε. Χρεῖαν=ἀνάγκην. Ἄφες ἄρτι=ἄφησε τώρα τὰς ἀντιρρήσεις. Δικαιοσύνην=ἐντολήν τοῦ Θεοῦ. Ἐν ᾧ εὐδόκησα=τὸν ὅποιον ἐδιέλεξα διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ἀνήχθη=ἀδηγήθη. Ἐρημος· εἶναι τὸ Σαραντάριον ὄρος ἢ τὸ ὄρος τῶν Πειρασμῶν, πού κεῖται βορείως τῆς πόλεως Ἰεριχοῦς. Ἁγία Πόλις· εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ, καλουμένη τοιουτοτρόπως, ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι ἐπίστευον ὅτι ὁ Θεὸς κατοικοῦσεν εἰς τὸν ἐδῶ εὐρισκόμενον ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Ἰστησιν=ἔστησεν ὄρθιον. Πτερύγιον=κορνίζα τῆς στέγης. Ἀροῦσί σε=θὰ σὲ σηκώσουν εἰς τὰς χεῖρας. Προσκόψης=κτυπήσης, Ἐφη=εἶπε. Βασιλείας=βασίλεια. Διηκόνουν=ὑπηρετοῦσαν.

Ἡ μεταβολὴ τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ· ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀπὸ τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου. Κανᾶ· χωρίον τῆς Γαλιλαίας κείμενον δώδεκα χιλιόμετρα βορείως τῆς Ναζαρέτ. Οὐπω ἤκει=δὲν ἦλθεν ἀκόμη. Τοῖς διακόνοις=εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων· οἱ Ἑβραῖοι συνήθιζον νὰ πλύνουν τὰς χεῖρας των πρὸ καὶ μετὰ τὸ φαγητόν. Μετρητής· μέτρον μετρήσεως τῶν ὑγρῶν, ἰσοδυναμῶν πρὸς τριάκοντα περίπου κιλά. Ἀρχιτρικλινος=ἀρχιτραπεζάριος. Ἡδεῖ=ἐγνώριζε. Τίθησι=προσφέρει. Ἐλάσσω=κατώτερον. Ἐως ἄρτι=ἕως τὴν στιγμὴν αὐτήν. Τῶν σημείων=τῶν θαυμάτων.

Σημείωσις: Ἀπὸ τὰς ἐξ λιθίνας στάμνας, σώζονται μέχρι σήμερον εἰς τὴν ἐν Κανᾷ ἑλληνικὴν μονὴν αἱ δύο.

‘Ο Ἰησοῦς ἐκδιώκει τοὺς ἐμπόρους ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος

Ἐγγὺς ἦν=ἐπληθίαζεν. Ἐν τῷ ἱερῷ· εἰς τὸν ἐξωτερικὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Κολλυβισταί, εἶναι οἱ ἀργυραμοιβοί, οἱ σαράφιδες. Οὐτοι ἀντήλλου σποντὰ νομίσματα τῶν Ἑβραίων τῆς διασπορᾶς μετὰ Ἰουδαϊκά, ἐπειδὴ ἡ κυκλοφορία ξένων νομισμάτων ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀπηγορεύετο, διότι ταῦτα ἔφερον εἰδωλολατρικὰ ἐμβλήματα. Φραγγέλιον=μαστίγιον. Ἐμνήσθησαν=ἐνεθυμήθησαν. Λύσατε=κρημνίσατε. Ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν· ἐννοεῖ τὴν τριήμερον ταφὴν καὶ ἀνάστασίν του. Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ἠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος· ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἤρχισεν ἐπὶ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου τὸ 734 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης καὶ ἐτελείωσε τὸ 30 μ.Χ.

‘Ο διάλογος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος

Ἐγνω=ἔμαθε. Ποιεῖ=προσελκύει. Χωρίου=τοῦ μέρους. Πηγὴ=πηγάδι. Κεκοπιακῶς=κουρασμένος. Ἐκτη=δωδεκάτη μεσημβρινή. **Σαμάρεια**· εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ μεσαίου τμήματος τῆς Παλαιστίνης, πού ἐλέγετο καὶ αὐτὸ Σαμάρεια. Ἀπεληλύθεισαν=εἶχον ὑπάγει. Συγχρῶνται=ἔρχονται εἰς σχέσεις. Εἰ ἤδεις=ἐὰν ἐγνώριζες. Ἄντλημα=κουβάς. Μείζων=ἀνώτερος. Θρέμματα=ζῶα. Ἀλλομένου=ἀναβλύζοντος. Εἴρηκας=εἶπες. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει· πρόκειται περὶ τοῦ ὄρους **Γαριζίν**, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ Σαμαρεῖται ἠκοδόμησαν, τῇ ἀδείᾳ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου (337 π.Χ.), εἰδωλολατρικὸν ναόν, τὰ εἰρήπια τοῦ ὁποίου σώζονται μέχρι σήμερον. Ὁ οὐκ οἶδατε=αὐτὸ πού δὲν γνωρίζετε. Ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων· ἐπειδὴ ἐξ αὐτῶν θὰ προέλθῃ ὁ Μεσσίας τοῦ κόσμου. Ἀναγγελεῖ=θὰ διδάξῃ. Ἐγὼ εἶμι, ὁ λαλῶν σοι· ἐδῶ γίνεται ἡ ἀποκάλυψις τῆς θεότητος του. Δεῦτε=ἐλάτε. Μήτι=μήπως. **Σαμαρεῖται**· οὗτοι ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους κατώτεροι αὐτῶν, ἐπειδὴ εἶχον ἀναμειχθῆ μετὰ Ἀσσυρίους ἀποίκους, τοὺς ὁποίους εἶχε μεταφέρει ἐδῶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων **Σαργῶν ὁ Β΄**, ὅταν τὸ 722 μ.Χ. κατέλαβε τὴν Σαμάρειαν. Ἡρώτων=παρεκάλουν. Διὰ τὴν λαλιάν=δι’ ὅσα μᾶς εἶπες.

Σημείωσις: Ἡ πιστεύσασα εἰς τὸν Κύριον γυνὴ Σαμαρεῖτις, εἶναι ἡ ἁγία Φωτεινή.

Ἡ θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ δούλου τοῦ Ἑκατοντάρχου τῆς Καπερναοῦμ

Καπερναοῦμ· εἶναι πόλις τῆς Γαλιλαίας, κειμένη εἰς τὴν Β.Δ. ἔχθην τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Ἐδῶ ἐζήσῃ πολλὸν χρόνον ὁ Κύριος καὶ εὔρε καὶ τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ τοὺς μαθητάς του. Ἑκατόνταρχος· οὗτος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν σημερινὸν λοχαγόν. Παῖς=δούλος. Δεινῶς=τρομερά. Ἰκανός=ἄξιος. Ἰαθήσεται=θα γίνῃ καλά. Ἵπ' ἐμαυτὸν=ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου. Ἀμὴν=ἀλήθεια. Ἐν τῷ Ἰσραὴλ· ἐπειδὴ ὁ λαὸς αὐτὸς εἶναι ὁ ἐλεγκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν=ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ἀνακλιθήσονται=θα παρακαθήσονται. Ἐξώτερον=ἀπομακρυσμένον. Βρυγμός=τρίξιμον.

Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι καὶ αἱ ὁδηγίαι τοῦ Κυρίου πρὸς αὐτοὺς

Μαλακία = κακοδιαθεσία. Ἐθνῶν = εἰδωλολατρῶν. Ἀπολωλότα=χαμένα. Κτήσησθε=ἀποκτήσετε. Χαλκὸν=χάλκινα νομίσματα. Εἰς ἣν=εἰς ὅποιαν. Ἄξιος=μὲ καλὴν ὑπόληψιν. Ἀσπασασθε=δώσατε χαιρετισμὸν καὶ εὐχὴν. Συνέδρια=δικαστήρια. Ἀχθήσεσθε=θα συρθῆτε ὡς κατηγορούμενοι. Τελέσητε=προφθάσετε νὰ περιέλθετε. Ἵπὲρ=ἀνώτερος. Βεελζεβούλ· εἶναι μία ἀπὸ τὰς ὀνομασίας τοῦ Σατανᾶ. Ἐν τῇ σκοτίᾳ=ἰδιαιτέρως. Ἐν τῷ φωτὶ=δημοσίᾳ. Ἐπὶ τῶν δωμάτων=ἀπὸ τὰς ταράτσας. Ἐν γεένῃ=εἰς τὴν κόλασιν. Στρουθία=σπουργιτία. Ἀσσάριον· εἶναι τὸ ἓνα δέκατον τῆς δραχμῆς. Ψυχροῦ=δροσεροῦ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως

Ὁ σπεῖρων=ὁ γεωργός. Ἐπὶ τὴν πέτραν=ἐπάνω εἰς πετρώδη ἐδάφη. Ἰκμάδα=ὕγρασιαν. Συμφυεῖσαι=ἐβλάστησαν μαζύ. Ἀγαθὴν=εὐφορον. Τίς εἶη=τί σημαίνει. Ἵμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια=εἰς σᾶς ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡς χάρις νὰ μάθετε τὰς μυστηριώδεις ἀληθείας. Συνιώσι=καταλάβουν. Εἶτα=κατόπιν. Αἴρει=ἀφαιρεῖ. Πρὸς καιρὸν=δι' ὀλίγον χρόνον. Ἀφίστανται=ἀπομακρύνονται. Τελεσφοροῦσι=καρποφοροῦν. Κατέχουσι=κρατοῦν σφιγκτά.

Ὁ Ἰησοῦς περιπατεῖ ἐπὶ τῆς θαλάσσης

Εὐθέως=ἀμέσως. Προάγειν=να περάσουν προτύτερα. Ἀπολύση=διαλύση. Ὀψίας δὲ γενομένης=ὅταν δὲ ἐβράδευσε καλά. Τετάρτη δὲ φυλακῆ=κατὰ τὸ τελευταῖον τρίωρον (3-6 π.μ.). Ἐπελάβετο αὐτοῦ=τὸν ἔπιασεν. Ἐδίστασας=ἐδεύλασες. Ἐκόπασεν=ἤσυχασε. **Γεννησαρέτ** αὕτη ἦτο μικρὴ πεδιάς, τριγωνικοῦ σχήματος, κειμένη μεταξὺ Καπερναοῦμ καὶ Τιβεριάδος. Ἐνίοτε ἐξ αὐτῆς καὶ ἡ λίμνη προσελάμβανε τὴν ὄνομασίαν αὐτῆς.

Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου τῆς Βηθεσδά

Ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων πρόκειται περὶ τῆς ἑορτῆς «Πουρίμ» (=τῶν κλήρων), τὴν ὅποιαν ἐτελοῦσαν κατὰ τὰς 14 καὶ 15 τοῦ Ἀδάρ (=Μαρτίου), πρὸς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας τῶν Ἑβραίων ὑπὸ τῆς Ἑσθῆρ ἐκ τῆς σφαγῆς τῶν Περσῶν, τὴν ὅποιαν εἶχε διατάξει ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσουήρος (Ξέρξης ὁ Α'), κατόπιν ὑποδείξεως τοῦ ἐχθροῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν πρωθυπουργοῦ τοῦ Ἀμάν. Κατ' αὐτὴν ἐμοιράζοντο μερίδες εἰς τοὺς φίλους καὶ τοὺς πτωχοὺς. **Προβατικὴ** αὕτη ἦτο πύλη τοῦ τείχους τῶν Ἱεροσολύμων, εὐρισκομένη βορειοανατολικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ ἔχουσα τὴν ὄνομασίαν αὐτὴν, ἐπειδὴ δι' αὐτῆς εἰσήγοντο τὰ πρόβατα, ὅταν ὠδηγοῦντο ἀπὸ τὴν ὑπαιθρον εἰς τὴν πόλιν. Πλησίον τῆς πύλης αὐτῆς ὑπῆρχε κολυμβήθρα (=μικρὰ δεξαμενὴ), σχηματιζομένη ἀπὸ τὰ ὕδατα, ποὺ ἤρχοντο εἰς αὐτὴν διὰ σωλήνων ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς Παρθένου, ἡ ὅποια εὕρισκετο εἰς τὴν μεταξὺ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν κειμένην κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάτ. Ἡ προβατικὴ κολυμβήθρα εὐρέθη κατόπιν ἀνασκαφῶν. Εἶναι διακόσια μέτρα ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς σήμερον καὶ ἡ εἰς αὐτὴν κατάβασις γίνεται διὰ βαθμίδων. Ἡ δεξαμενὴ αὕτη ἐχρησιμοποιοεῖτο διὰ κολύμβημα. Βηθεσδά=οἶκος ἐλέους. Στοάς=θολωτὰ ὑπόστεγα. Ξηρῶν=παραλύτων. Ἐκδεχομένων=ποὺ ἐπερίμεναν. Κατὰ καιρὸν=ἐκτάκτως. **Σάββατον** κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν, ποὺ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἰδικὴν μας Κυριακὴν, ἀπηγορεύετο πᾶσα ἐργασία. Οὐκ ἔξεστὶ σοι=δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται. Ἐξένευσεν=ἀπεμακρύνθη. Ἰνα μὴ χειρόν σοι τι γένηται=διὰ νὰ μὴ πάθῃς κάτι χειρότερον.

Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ· ἀπὸ τῆς ὁμολογίας τοῦ Πέτρου παρὰ τὴν Καισάρειαν τοῦ Φιλίππου, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐναφέρει=ἀνεβάξει. Ὅρος ὑψηλόν· πρόκειται περὶ τοῦ ὄρους Θαβώρ, ποῦ ἔχει ὕψος 575 μ. καὶ κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ναζαρέτ εἰς ἀπόστασιν δύο ὥρῶν. Ἰμάτια=ἐνδύματα. Ὁφθησαν=ἐφανερώθησαν. Μωϋσῆς· ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Νόμου. Ἡλίας· ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν προφητῶν. Ὡδε=ἐδῶ. Ἐπεσκίασεν=ἐσκέπασεν. Ἐπὶ πρόσωπον=μπρούμυτα. Ἡψατο=ἤγγισεν. Ἐπάραντες=ὅταν ἐσῆκωσαν. Ἐνετείλατο=παρήγγειλε. Τὸ ὄραμα=αὐτὸ ποῦ εἶδατε.

Ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ

Παράγων=ἐνῶ ἐπερνοῦσε. Τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ; Λέγουν αὐτά, ἐπειδὴ ἐπίστευον ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἁμαρτάνῃ καὶ ὡς ἔμβρυον ἀκόμη, καὶ διότι ἐγνώριζον, ἐκ τῆς Π. Διαθήκης, ὅτι αἱ ἁμαρτίαι τῶν γονέων μεταβιβάζονται εἰς τὰ τέκνα μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς. Ἐως ἡμέρα ἐστὶν=ἐφόσον ζῶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Νῦξ=θάνατος. Κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ· ἡ δεξαμενὴ αὐτῆ, ποῦ ἐχρησίμευεν ὡς κολυμβητήριον, καὶ τὰ ὕδατα τῆς ὁποίας μετεφέροντο μακρόθεν διὰ τεχνητῶν ἀγωγῶν, ἔκειτο ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ πρὸς νότον τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Προσαιτῶν=ζητιανέων. Ἀνεψῆχθησαν=ἤνοιξαν. Ἐπέθηκεν=ἔβαλεν ἐπάνω. Σημεῖα=θαύματα. Σχίσμα=διαφωνία. Ἄρτι=τώρα. Συνετέθειντο=εἶχον συμφωνήσει. Ἀποσυνάγωγος γέννηται=ἀποδιωχθῆ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐλοιδορήσαν=ὠμίλησαν περιφρονητικά. Ἐσμὲν=εἴμεθα. Ἐκ τοῦ αἰῶνος=ποτὲ μέχρι σήμερον. Ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· τοῦ τόπου δηλ. ποῦ συνεδρίαζον. Ἐώρακας=βλέπεις. Καὶ προσεκύνησαν αὐτῶ· ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριον.

Ἡ παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου

Νομικός· εἶναι ὁ ἐρμηνευτὴς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Πῶς ἀναγινώσκεις=πῶς τὸ ἀντιλαμβάνεσαι. Διανοίας=νοῦ. Ζῆση=θὰ ἐπιτύχῃς τὸ ποθοῦμενον. Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν· ἐπειδὴ

ἠρώτησε κάτι πού ἐγνώριζεν. Ὑπολαβῶν=ἀπαντήσας. Ἱερουσαλήμ¹· εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ βασιλείου. Ἱεριχώ² εἶναι πόλις τῆς Ἰουδαίας, κειμένη τριάκοντα δύο χιλιόμετρα Β.Α. τῶν Ἱεροσολύμων καὶ δώδεκα δυτικῶς τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Ἡμιθανῆ τυγχάνοντα=μισοπεθαμένον. Συγκυρίαν=τύχην. Ἀντιπαρῆλθε=προσπέρασε. Λευίτης· οὗτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἰδικόν μας διάκονον. Ὀδεύων=διαβαίνοντας ἀπὸ τὸν δρόμον ἐκεῖνον. Ἐπιβιβάσας=ἀναβιβάσας. Πανδοχεῖον=χάνι. Ἐπεμελήθη=ἐπεριποιήθη. Δηνάρια· ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀπετέλει τὸ ἡμερομίσθιον ἐργάτου. Ἐπιμελήθητι=περιποιήσου. Προσδαπήσης=ἐξοδεύσης παραπάνω. Δοκεῖ σοι=σοῦ φαίνεται. Τὸ ἔλεος=τὸ καλόν.

Σημείωσις. Ὁ πληγωθεὶς συμβολίζει τὸ ἀνθρώπινον γένος. Λησταὶ εἶναι ὁ διάβολος καὶ πληγαὶ αἱ ἁμαρτίαι. Ἱερεὺς εἶναι ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, Λευίτης οἱ προφῆται καὶ Σαμαρείτης ὁ Χριστός. Ἐλαιον καὶ οἶνος εἶναι ἡ θεία εὐχαριστία. Τὸ πανδοχεῖον συμβολίζει τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ δύο δηνάρια τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἡ ἀποπληρωμὴ δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰκονίζει τὴν ἀμοιβήν, πού θὰ δώσῃ ὁ Κύριος κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν εἰς τὰ ἄξια ὄργανά του.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου

Μερίσασθαι=νὰ μοιράσῃ. Οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ=δὲν ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ τοῦ καθενὸς ἀπὸ τὰ πλούτη πού τοῦ περισσεύουν. Ἡ χώρα=τὰ χωράφια. Ἐν ἑαυτῷ=μέσα του. Καθελῶ=θὰ κρημνίσω. Μειζονας=μεγαλυτέρας. Ἐρῶ=θὰ εἶπω. Κείμενα=πού φθάνουν. Ἄφρον=ἀνόητε. Τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· οἱ δαίμονες, πού ὑπηρέτησες εἰς τὴν ζωὴν. Τίني ἐσται=εἰς ποῖον θὰ μείνουν; Οὕτως=ἔτσι θὰ πάθῃ. Καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν· δηλ. δὲν κάμνει καλὰς πράξεις, πού ἀρέσουν εἰς τὸν Θεόν.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ

Τὸ ἐπιβάλλον=τὸ ἀνάλογον. Οὐσίας=περιουσίας. Διεῖλε=διεμοίρασε. Τὸν βίον=τὴν περιουσίαν. Συναγαγὼν=ἀφοῦ ἐμά-

1. Περισσότερα περὶ τῶν πόλεων αὐτῶν, βλέπε εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐργασίαν μου «Γεωγραφία τῆς Παλαιστίνης» σελ. 47 καὶ 55 (ἐκδοσις ὀγδόη).

ζευσεν. Ἀπεδήμησεν=ἐταξίδευσεν εἰς μακρυνὸν μέρος. Λιμὸς=μεγάλη πείνα. Ἐκολλήθη=προσελήφθη. Κερατίων=ξυλοκεράτων. Ἦσθιον=ἔτρωγον. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν=ἀφοῦ συνῆλθε. Μίσθιοι=ὑπηρέται. Λιμῷ ἀπόλλυμαι=κινδυνεύω νὰ χαθῶ ἀπὸ τὴν πείναν. Εἰς τὸν οὐρανὸν=εἰς τὸν Θεόν. Δραμῶν=ἀφοῦ ἔτρεξεν. Ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ=τὸν ἀγκάλιασεν. Ἐξενέγκατε=φέρετε. Τὸν σίτευτὸν=τὸν καλοθρεμμένον. Θύσατε=σφάζατε. Ἀπολωλὼς=χαμένος. Συμφωνίας=μουσικὴν. Ἐπυρθάνετο=ἤρωτα νὰ μάθῃ. Τί εἶη ταῦτα=τί συμβαίνει. Ἦκει=ἦλθεν. Ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβε=διότι τοῦ ἦλθε πάλιν ὑγίης. Ἐριφον=κατσικάκι.

Σημειώσεις : Ἄνθρωπός τις εἶναι ὁ Θεός. Ὁ νεώτερος υἱὸς συμβολίζει τοὺς ἀμαρτωλοὺς. Μακρυνὴ χώρα εἶναι ἡ χώρα τῆς ἀμαρτίας, πολῖται οἱ δαίμονες, ξυλοκέρατα ἡ ἀμαρτία, μισθωτοὶ αἱ τάξεις τῶν σωζομένων καὶ δοῦλοι οἱ ἄγγελοι. Μόσχος σίτευτὸς εἶναι ὁ θυσιασθεὶς διὰ τοὺς ἀνθρώπους Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ μεγαλύτερος υἱὸς συμβολίζει τοὺς θεωρουμένους ὡς δικαίους φαρισαίους. Καὶ ἡ μουσικὴ καὶ οἱ χοροὶ συμβολίζουν τὴν ἐν οὐρανοῖς χαρὰν, διὰ τὴν σωτηρίαν παντὸς ἀμαρτωλοῦ.

Ἡ θεραπεία τῶν δέκα λεπρῶν

Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινὰ κώμην αὕτη ἔκειτο εἰς τὰ σύνορα Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας. Οἱ ἔστησαν πόρρωθεν=οἱ ὅποιοι ἐστάθησαν ἀπὸ μακριὰ (λόγω τοῦ κινδύνου τῆς μολύνσεως). Ἦραν φωνῆν=ἐφώναζαν δυνατὰ. Ἐπιστάτα=κύριε. Ἐλέησον ἡμᾶς=θεράπευσέ μας. Ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν ἐπειδὴ οὗτοι εἶχον καὶ λατρικὰς γνώσεις καὶ, ὡς ἐκ τούτου, ἦσαν οἱ ἀρμόδιοι διὰ τὴν χορήγησιν τοῦ ἀπαραιτήτου πιστοποιητικοῦ ὑγείας, διὰ νὰ ἐπανέλθουν καὶ πάλιν οἱ θεραπευθέντες λεπροὶ ἐν μέσῳ τῶν ὑγιῶν. Ἐν τῷ ὑπάγειν=καθ' ὁδόν. Ὑποστρέψαντες=ἀφοῦ ξαναγυρίσουν. Ἀλλογενής=ξένος. Οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ· εἶναι ἡ μοναδικὴ φορά, ποῦ ὁ Κύριος παραπονεῖται, διὰ νὰ καταδικάσῃ οὕτω τὴν ἀγνωμοσύνην. Ὁ ἀγνώμων καὶ ἀχάριστος ἄνθρωπος δύναται νὰ στραφῇ καὶ κατὰ τοῦ εὐεργέτου του.

Ἡ παραβολὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου

Πρὸς τινὰς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς=πρὸς μερικοὺς ποὺ εἶχον πεποίθησιν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των. Ἐξουθενοῦντας=ποὺ ἐπεριφρονοῦσαν. Εἰς τὸ ἱερὸν=εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Πρὸς ἑαυτὸν=ἐγωϊστικά. Ταῦτα=ὡς ἐξῆς. Μοιχοὶ=προσβολαῖς τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς. **Νηστεύω δις τοῦ Σαββάτου**· οἱ Ἑβραῖοι ἐνήστευον τὴν **Δευτέραν** καὶ τὴν **Πέμπτην** ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος. Ἀποδεκατῶ=δίδω τὸ ἓνα δέκατον. Ἐστῶς=στεκόμενος. Ἐπᾶραι=νά σηκῶσῃ. Ἰλάσθητί μοι=συγχώρησέ με.

Ὁ Ἰησοῦς εὐλογεῖ τὰ παιδία

Ἄφηται=ἐγγίση με τὰς χεῖράς του. **Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπέτιμων τοῖς προσφέρουσιν**· ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἤρμοζεν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ τὸν ἀπασχολοῦν διὰ μικρὰ παιδία. **Κωλύετε=ἐμποδίζετε**. Κατηυλόγει=εὐλογοῦσε με ὅλην τὴν στοργὴν του.

Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ πλούσιος νεανίσκος

Ἐκπορευομένου=ἐνῶ ἔβγαιεν ἀπὸ τὸ σπίτι. Προσδραμῶν=ἀφοῦ ἔτρεξεν. Ἐμβλέψας=ἀφοῦ παρετήρησε με πολὺ ἐνδιαφέρον. Ἐν σε ὑστερεῖ=ἐνα σοῦ λείπει. Ἐξεῖς=θὰ ἔχης. Δεῦρο=ἔλα. Στυγνάσας=ἀφοῦ ἐσκυθρώπασε. Περιβλεψάμενος=ἀφοῦ ἐκύταξε τριγύρω του. Εἰσελεύσονται=θὰ εἰσέλθουν. Ἐθαμβοῦντο=ἔμμενον κατάπληκτοι. Τοὺς πεποιθότας = αὐτοὺς ποὺ στηρίζονται. Εὐκοπώτερον = εὐκολώτερον. Τρυμαλιᾶς = μικρᾶς τρύπας. Ραφίδος=βελόνης. Περισσῶς = ὑπερβολικά. Ἐξεπλήσσοντο = ἀποροῦσαν.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου

Βηθανία· κωμόπολις εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὑπαρείας τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἀπέχουσα ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα περὶ τὰ τρία τέταρτα τῆς ὥρας. Εἰς αὐτὴν ἔζη ὁ Λάζαρος καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ του Μάρθα καὶ Μαρία. Ἐκμάξασα=σφογγίσασα. Ἴδε ὃν φιλεῖς=νὰ αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾶς τόσον πολὺ. **Ἐμμεῖνεν ἐν ᾧ ἦν τόπων**· δηλαδὴ εἰς τὴν **Βηθαβαρὰ** τῆς Περαιᾶς. Λιθάσαι=νὰ λιθοβολήσουν. Τὸ φῶς=

τὸν ἥλιον. Προσκόπτει=σκοντάπτει. Εἰ κεκοίμηται σωθήσεται· ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀναπαύσεως τοῦ ὕπνου θὰ ἀναλάβῃ ὁ ὀργανισμὸς του. "Ἐδοξαν=ἐνόμισαν. Παρρησία=καθαρά. "Ἰνα παραμυθηθῶσονται=διὰ νὰ παρηγορήσουν. Ὑπήνησε=προϋπάντησεν. Ἐτεθνήκει=εἶχεν ἀποθάνει. Λάθρα=κρυφά. Πάρεστι=εἶναι ἐδῶ. Εἰ ἦς ὧδε=ἐὰν ἦσουν ἐδῶ. Ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι=συνεκράτησε τὴν συγκίνησιν. Καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν=Καὶ ἐπεβλήθη εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Τεθείκατε=ἔχετε θάψει. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς· ἀπὸ συμπάθειαν πρὸς τὴν θλιψίν τῶν δύο ἀδελφῶν. "Ἦδη ὄζει=βρωμᾷ πλέον. "Ὅψει=θὰ ἔδῃς. Περιεστῶτα=ποῦ στέκεται γύρω. Κεῖραις=μὲ ἐπιδέσμους. Σουδαρίω=μὲ φακίλιον.

Σημειώσεις: Κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ **Λάζαρος** ἀπέθανε τὸ πρῶτον εἰς Βηθανίαν εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν. Μάλιστα ὁ τάφος του σώζεται ἀκέραιος καὶ ἡ κατάβασις εἰς αὐτὸν γίνεται διὰ στενῆς σκάλας, ποῦ ἔχει 27 σκαλοπάτια. Ὁ δεύτερος καὶ ὀριστικὸς θάνατός του ἔγινεν εἰς ἡλικίαν ἐξήκοντα ἐτῶν εἰς τὸ **Κίτιον** τῆς **Κύπρου**, ὅπου εὐρέθη ὁ τάφος του καὶ τὸ λείψανόν του, ποῦ ὁ αὐτοκράτωρ **Λέων ὁ ἕκτος ὁ Σοφὸς** ἀνεκόμισεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν (890 μ.Χ.).

Ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα

Ὁ τεθνηκῶς=ποῦ εἶχεν ἀποθάνει. "Ἠγειρεν=ἀνέστησεν. Ἐποίησαν δεῖπνον ἐκεῖ· ὁ **Σίμων** ὁ λεπρὸς ἀπὸ εὐγνωμοσύνην, ἐπειδὴ ἄλλοτε τὸν εἶχε θεραπεύσει ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῆς λέπρας. Διηκόνει=ὑπηρετοῦσε. Τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ=ἀπὸ αὐτοῦς ποῦ συνέτρωγον. **Τῆ ἑπαύριον**· τοῦ δεῖπνου τοῦ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ. Τὰ βατὰ τῶν φαίνικων=κλάδους ἀπὸ χουρμαδιές. Ὡσαννά=δόξα καὶ τιμὴ (εἰς αὐτὸν ποῦ ὑποδεχόμεθα). Ἰσραήλ· εἶναι ὀνομασία, ποῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἰακώβ, ὅταν ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας, καὶ ἡ ὁποία σημαίνει «δυνατός». **Θύγατερ Σιών**· εἶναι ἡ πόλις Ἱερουσαλήμ. Ἐγνωσαν=ἐκατάλαβαν. Ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς· διὰ τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεώς του. Ἐπ' αὐτῷ=δι' αὐτόν. Ἐμαρτύρει=ἐβεβαίωκεν. Ὀχλος=ὁ κόσμος. Πεποιηκῆναι=εἶχε κάμει. Σημεῖον=θαῦμα.

Ἡ παραβολὴ τῶν τάλαντων

Ὡσπερ γὰρ=διότι ὅπως ἀκριβῶς. Ὡ μὲν=εἰς ἄλλον μὲν. **Τάλαντα**· εἶναι τὰ διάφορα χαρίσματα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν ἀποδοτικὴν αὐτὰ εἰς τὸ καλὸν καὶ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πλησίον του. Ἐποίησεν=ἐκέρδησεν. Ὡρυξεν=ἔσκαψεν. Ἀργύριον=χρῆμα. Συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον=λογαριάζεται μαζί τους. Προσήνεγκεν=ἐπρόσφερον. Ἴδε=ἰδοῦ. Εὗ=εὕγε. Εἰληφώς=εἶχε πάρει. Συναγων=μαζεύων. Ἦδεις=ἐγνώριζες. Ἐδει=ἔπρεπε. Τὸ σὸν=τὸ ἰδικόν σου. Ἐχομισάμην=θὰ ἔπαιρνα. Ἀρθήσεται=θὰ ἀφαιρεθῆ. Ἀχρεῖον=ἄχρηστον. Ἐξώτερον=ἀπομακρυσμένον. Βρυγμὸς=τριξιμον.

Σημείωσις· Ἄνθρωπος· εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Δούλοι· εἶναι οἱ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ἀπελευθερωθέντες χριστιανοί. **Μετά δὲ χρόνον πολύν**· πρόκειται περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως. **Ἐκρυφα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ**· ἔμεινα δηλαδὴ ἀδρανῆς. **Τραπεζίται**· πρόκειται περὶ τῆς τραπέζης τοῦ θεοῦ ἐλέους, πρὸς τὴν ὅποιαν καταφεύγει κανεὶς διὰ τῆς προσευχῆς. **Σκότος ἐξώτερον**· εἶναι ἡ κόλασις.

Ὁ ἔλεγχος τῆς ψευδοευλαβείας τῶν φαρισαίων ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ.

Καθέδρας=τοῦ διδασκαλικοῦ θρόνου. Γραμματεῖς· εἶναι οἱ ἑρμηνευταὶ τοῦ νόμου τοῦ Μωϋσέως. Τηρεῖν=να φυλάττετε. Δεσμύουσι=σφικτοδέουν. Ἐπιτιθέασιν=φορτῶνουν. Πρὸς τὸ θεαθῆναι=πρὸς ἐπίδειξιν. Κράσπεδα=ἄκρα. Φιλοῦσιν=ἀγαποῦν. Πρωτοκathedρίας=πρῶτα καθίσματα. Ἀσπασμοὺς=χαιρετισμοὺς. Μείζων=μεγαλύτερος. Οὐαὶ=ἄλλοιμονον. Προφάσει=μὲ πρόσχημα εὐλαβείας. Κρῖμα=τιμωρίαν. Περιάγετε=περιέρχεσθε. Διπλότερον=πολὺ περισσότερον. Ὁμόση=ὄρκισθῆ. Οὐδὲν ἔστι=δὲν εἶναι τίποτε. Ὁφείλει=εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τηρήσῃ τὸν ὄρκον του. Ἐλεον=εὐσπλαγχνίαν. Διῶλίζοντες=στραγγιζόντες. Παροψίδος=πιατέλλας. Ἐσωθεν γέμουσιν· ἀπὸ τροφᾶς. Κεκονιαμένοις=ἀσβεστωμένους. Μεστοὶ=γεμᾶτοι. Κοσμεῖτε=στολιζετε. Μνημεῖα=μνήματα. Κοινωνοὶ=συνένοχοι. Ἐαυτοῖς=σεῖς οἱ ἴδιοι. Τὸ μέτρον=ἐκεῖνα ποῦ λείπουν. Ἀποκτενεῖτε=θὰ φονεύσετε. Ἐφ' ὑμᾶς=ἐπάνω σας ἡ

καταδίκη. Ἐχυνόμενον=πού ἐχύθη ἀδικα. Ἄβελ· εἶναι ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀδάμ, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ ἀδελφός του Κάιν. Ἡξει=θα πέσουν. Ἐπισυναγαγεῖν=νά συμμαζεύσω. Νοσσία=πουλιά. Ἀφίεται=ἐγκαταλείπεται. Ἀπ' ἄρτι=πλέον ἀπὸ τώρα.

Ἡ μέλλουσα κρίσις

Συναχθήσονται=θα μαζευθοῦν. Ἀφοριεῖ=θα χωρίσῃ. Ἀπ' ἀλλήλων=ἀναμεταξύ των. Ἐξ εὐνόμων=ἐξ ἀριστερῶν. Καταβολῆς=θεμελιώσεως. Συνηγάγετε=ἐπεριμαζεύσατε. Περιεβάλετε=ἐνεδύσατε. Ἐλαχίστων=ἀσήμεων. Διηκονήσαμεν=ὑπηρέτησαμεν.

Σημείωσις : Υἱὸς ἀνθρώπου· εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού ὀνομάζει τριουτοτρόπως τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ ταπεινοφροσύνης. **Πάντα τὰ ἔθνη·** εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τῆς ὥρας ἐκείνης. **Πρόβατα·** εἶναι οἱ δίκαιοι. **Ἐρίφια·** εἶναι οἱ ἁμαρτωλοί. **Βασιλεύς·** εἶναι ὁ δικαστὴς Χριστός. **Πῦρ αἰώνιον·** εἶναι ἡ κόλασις, εἰς τὴν ὅποιαν οἱ κακοὶ θὰ τιμωροῦνται αἰωνίως.

Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα

Συνήχθησαν=ἐμαζεύθησαν. Πρεσβύτεροι=προεστοί. Αὐλὴν=μέγαρον. **Καϊάφας** (Ἰωσήφ)· αὐτὸς διετέλεσεν ἀρχιερεὺς τῶν Ἑβραίων ἀπὸ 18-36 μ.Χ. **Κρατήσωσι=συλλάβουν.** **Μὴ ἐν ἑορτῇ·** πρόκειται περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. **Ἰούδας Ἰσκαριώτης·** λέγεται μὲ τὸ ὄνομα αὐτό, ἐπειδὴ κατήγετο ἀπὸ τὴν πόλιν Καριώθ τῆς Ἰουδαίας. Ἔστησαν αὐτῶ=τοῦ ἐζύγισαν. **Τριάκοντα ἀργύρια·** εἶναι ἄργυρος βάρους τριάκοντα διδράχμων, πού ἰσοδυναμεῖ πρὸς 120 δηνάρια ἢ 3 λίρας καὶ 15 σελλίνια.

Ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος

Τῇ πρώτῃ τῶν ἀζύμων=κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν τοῦ Πάσχα. **Ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ·** αὐτοὶ ἦσαν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης. **Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν·** δηλαδὴ τὴν Ἱερουσαλήμ. **Κεράμιον=στάμναν.** **Κατάλυμα=αἵθουσα.** **Ἡτοίμασαν τὸ πάσχα·** τοῦτο ἀπετελέσθη ἀπὸ ἐζύμων ἄρτον, οἶνον,

ὕδωρ καὶ ἄρτουμα. Τὸ τελευταῖον παρεσκευάζετο ἀπὸ σῦκα, χουρμάδες, μπαχαρικά καὶ ζῦδι. Ὀψίας γενομένης=ὄταν ἐβράδυνασεν. Ἐσθιόντων=ἐνῶ ἔτρωγον. Ὁ ἐμβαπτόμενος=αὐτὸς ποῦ βουτᾶ. Τρυβλίον=πιατέλλα. Ἐκλασεν=ἔκοψεν εἰς τεμάχια. Γεννήματος=προϊόντος.

Σημείωσις : Ὁ Μυστικός Δεῖπνος ἔγινεν εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα τῆς οἰκίας τῆς μητέρας τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου Μαρίας.

Ἡ ἀγωνία τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεσθημανῇ καὶ ἡ σύλληψις αὐτοῦ

Ἰμνήσαντες=ἀφοῦ ἔψαλλαν ὕμνον. **Τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν**· τοῦτο ἔκειτο δύο χιλιόμετρα ἀνατολικῶς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ εἶχεν εἰς τοὺς πρόποδάς του τὸν κῆπον τῆς Γεσθημανῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος πολλὰς φορὰς μὲ τοὺς μαθητάς του ἐπήγαινε διὰ νὰ προσευχηθῇ. Σκανδαλισθήσεσθε=θὰ κλονισθῆτε εἰς τὴν πίστιν. Πατάξω=θὰ φονεύσω. Προάξω=θὰ περιμένω. Κἂν δέη=καὶ ἂν χρειασθῇ. Χωρίον=ἀγρόκτημα. Ἀδημονεῖν=νὰ στενοχωρῆτε πολὺ. Γρηγορεῖτε=ἀγρυπνεῖτε. Προελθὼν=ἀφοῦ ἐπροχώρησε. **Τὸ ποτήριον τοῦτο**· τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου. Οὐκ ἰσχύσατε=δὲν ἠμπορέσατε. Βεβαρημένοι=βαρεῖς ἀπὸ τὸν νυσταγμὸν. Κρατήσατε=συλλάβετε. Ἐταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει=σύντροφε, ἄφησε τὸ φίλημα καὶ κάμε ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ἤλθε. **Πατάξας τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως**· οὗτος ἐκαλεῖτο **Μάλχας**. Ἀφείλεν=ἔκοψεν. Ἀπόστρεψον=ξαναποποθέτησε. Παραστήσει=νὰ παρατάξῃ. **Λεγεών**· εἶναι στρατιωτικὸν σῶμα, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἐξ χιλιάδας ἀνδρας. **Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον**· ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν μήπως διακινδυνεύσουν καὶ αὐτοί.

Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα

Σπεῖρα=ἡ στρατιωτικὴ φρουρά. **Χιλιάρχος** εἶναι ὁ ἀξιωματικὸς (συνταγματάρχης), ποῦ ἦτο ἐπικεφαλῆς τῶν Ρωμαίων στρατιωτῶν. **Ἔδησαν αὐτόν**· μὲ τὰς χεῖρας πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ μὴ τοὺς διαφύγῃ. **Ἄννας**· οὗτος εἶχε διατελέσει ἀρχιερεὺς ἀπὸ 6-15 μ.Χ. **Καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς**· οὗτος εἶναι ὁ Ἰωάννης. **Ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ**· ἴσως ἐπειδὴ ἐπρομήθευεν εἰς αὐτὸν ἰχθῦς.

Ειστήρει=έστειλετο. Παιδίσκη=ή μικρά δούλη. Συνέρχονται= συναθροίζονται. Τους άκηκούτας=αυτούς που με έχουν άκούσει. Οΐδασι=γνωρίζουν. Παρεστηκώς=που έστεκε κοντά. Άλέκτωρ= κόκκορας.

‘Η καταδίκη του Ίησου

Άπήγαγον=έφερον. Συνήχθησαν=εμαζεύθησαν. Συνέδριον· τουτο είναι το Μέγα Συνέδριον, το όποϊον αντιστοιχοϋσε προς τον ιδικόν μας Άρειον Πάγον, άπετελειτο από 71 δικαστάς, υπό την προεδρίαν του εκάστοτε άρχιερέως, συνεδρίαζεν εις ώρισμένην αίθουσαν του ναου του Σολομώντος και ειχε δικαίωμα επιβολής οίασδήποτε ποινής. Καταλῦσαι=νά κρημνίσω. Καταμαρτυροϋσι=κατηγοροϋν. Σύ ειπας=εγώ ειμαι. Της δυνάμεως=του παντοδυναμου Θεου. Διέρρηξεν=έσχισεν. Ίμάτια=ροϋχα. Τί έτι χρείαν έχομεν=τί μās χρειάζονται πλέον. Τί υμίν δοκει=τί γνώμην έχετε. Έκολάφισαν=έδωσαν σβερκιές. Ό παίσας σε= αυτός που σε εκτύπησε.

‘Ο Ίησους ενώπιον του Πιλάτου

Πραιτώριον· είναι το διοικητήριο του Ρωμαίου διοικητου της Παλαιστίνης. Ήν δε πρωτί· συγκεκριμένως ή έκτη πρωϊνή. Ουκ εισήλθον εις το πραιτώριον· επειδή τουτο ήτο ειδωλολατρικός τόπος. Μιανθῶσι=μολυνθοϋν. Άλλ’ ίνα φάγωσι το πάσχα· το βράδυ της ήμέρας αυτής (Μεγάλης Παρασκευής) ήρχιζε το δείπνον του πάσχα των. Πιλᾶτος (Πόντιος)· είναι Ρωμαϊος διοικητής της Ίουδαίας από 26-36 μ.Χ.. Μία παράδοσις διασώζει, ότι ητύοκτόνησεν άργότερον από τύψιν της συνειδήσεως του. Κρίνατε=δικάσατε. Ημϊν ουκ έξεστιν άποκτεϊναι οϋδένα· επειδή τουτο άπηγόρευον οι Ρωμαϊκοί νόμοι. Σημαϊνων=δεικνῶν εκ προτέρου. Ουκοϋν=λοιπόν. Έλήλυθα=ήλθον. Βούλεσθε=θέλετε. Βαραββᾶς· οϋτος ειχε λάβει μέρος εις μίαν στάσιν, που έγινεν εντός των Ίεροσολύμων, και ειχε διαπράξει και φόνον. Τότε έλαβεν ο Πιλᾶτος τον Ίησουν και έμαστίγωσεν· ή ποινή αυτή ήτο πολυ σκληρά. Με τα πρώτα κτυπήματα το αίμα ήρχιζε να ρέη, ένιοτε δε έπακολουθοϋσε και ο θάνατος. Πορφυροϋν=κόκκινον. Άγω=φέρνω. Ίδε ο άνθρωπος=κνττάζετε

τὸ πτωχὸν πλάσμα, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐπέσατε μὲ τόσην μανίαν. **Ὅτι ἐαυτὸν υἱὸν Θεοῦ ἐποίησε:** τοῦτο κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον ἔθεωρεῖτο βλασφημία κατὰ τοῦ Θεοῦ. **Ὁ Πιλάτος...** μᾶλλον ἐφοβήθη· ἐπειδὴ, ὡς εἰδωλολάτρης ποῦ ἦτο, ἔκαμε τὸν ὑπολογισμὸν ὅτι ὡς υἱὸς κάποιου θεοῦ ἠδύνατο νὰ τὸν καταστρέψῃ. **Εἰμὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν:** δηλαδὴ ἀπὸ τὸν Θεόν. **Οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος:** ἐδῶ τὸν ἀπειλοῦν οἱ Ἑβραῖοι, ὅτι θὰ τὸν καταγγείλουν εἰς τὸν Ρωμαῖον αὐτοκράτορα **Τιβέριον** ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ, ὅποτε ἀσφαλῶς θὰ ἐκινδύνευεν ἡ ζωὴ του. Ἐπὶ τοῦ βήματος=ἐπὶ τῆς δικαστικῆς του ἑδρας. Γαββαθᾶ= ὕψωμα. **Ὡρα ὡσεὶ ἕκτη** δηλαδὴ μεσημβρία.

Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ

Σπεῖρα: αὕτη ἀποτελεῖτο ἀπὸ πεντακοσίους στρατιώτας· ἐδῶ ὅμως οὗτοι ἦσαν πολλὸ ὀλιγώτεροι. **Περιέθηκαν=ἐφόρεσαν.** **Χλαμύδα=**στρατιωτικὸν μανδύαν, χλαίνην. **Ἐτυπτον=**ἐκτυποῦσαν. **Ἀπήγαγον=**ἐπῆγαν. **Κυρηναῖον** καταγόμενον δηλ. ἀπὸ τὴν Κυρήνην τῆς βορείου Ἀφρικῆς. **Ἄρη=**νὰ σηκώση. **Γολγοθᾶς:** οὗτος ἦτο λόφος, ἐξω τοῦ τείχους τῆς πόλεως κείμενος, καὶ συγκριμένως εἰς τὴν βορειοανατολικὴν πλευρὰν αὐτῆς. Ἐδῶ ἐγίνοντο αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις. **Ὁ ἐστι=**ποῦ σημαίνει. **Κρανίου τόπος:** εἶχε τὸ ὄνομα αὐτό, κατ' ἄλλους μὲν ἐπειδὴ ἐκεῖ εὗρέθη τὸ κρανίον τοῦ Ἀδάμ, κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ τὸ σχῆμα του. **Ἐδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον:** ὡς ναρκωτικόν, διὰ νὰ μὴ αἰσθανθῇ τοὺς πόνους τῆς σταυρώσεως. **Ἐτήρουν=**ἐφύλαττον. **Αἰτίαν=**κατηγορίαν. **Σὺν αὐτῷ=**μαζὺ του. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι=ἐκεῖνοι δὲ ποῦ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ κοντά. **Καταλύων=**κρημνίζων. **Πέποιθεν=**ἔχει πεποιθησιν. **Ρυσάσθω=**ἄς τὸν γλυτώσῃ. **Ὠνειδίζον=**ὕβριζον. **Ἔως ὥρας ἐνάτης=**ἕως τὰς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα. **Ἦλι ἦλι λιμὰ σαβαχθανί:** πρόκειται περὶ φράσεως τῆς Ἀραμαϊκῆς διαλέκτου. **Δραμῶν=**ἀφοῦ ἔτρεξε. **Πλήσας=**ἀφοῦ ἐβούτηξε. **Περιθεῖς=**ἀφοῦ ἐτύλιξε. **Καταπέτασμα:** εἶναι τὸ ὕψωμα ποῦ ἐχώριζε τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος εἰς δύο μέρη (τὰ ἅγια, ἀπὸ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων). **Ἀνεψῆθησαν=**ἠνοίχθησαν. **Ἐγερσιν=**ἀνάστασιν. **Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος:** ὁ ἀξιωματικὸς ποῦ ἦτο ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος. **Θεωροῦσαι=**ποῦ παρατηροῦσαν. **Διακονοῦσαι αὐτῷ=**αἱ ὁποῖαι τὸν ὑπηρετοῦσαν. **Καὶ ἡ**

μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου· δηλαδή ἡ συγγενής τῆς Θεοτόκου Σαλώμη.

Ἡ ἀποκαθήλωσις καὶ ἡ ταφή τοῦ Σωτῆρος

ἽΟψίας δὲ γενομένης=ὅταν ἐπροχώρησε τὸ δειλινόν. ἸΑριμαθαία· αὕτη ἔκειτο 43 χιλιόμετρα Β.Δ. τῶν Ἱεροσολύμων. Ἰωσήφ· οὗτος ἦτο μυστικὸς μαθητῆς τοῦ Σωτῆρος καὶ μέλος τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Συνεδρίου. Μάλιστα κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ἰησοῦ, δὲν εἶχε συγκατατεθῆ εἰς τὴν καταδίκην του. Ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι=διέταξε νὰ δοθῆ. Ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ=εἰς τὸν καινούργιον τάφον, ποῦ εἶχε κατασκευάσει διὰ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτόν του. Ἐλατόμησεν=εἶχε σκαλίσει. Ἐν τῇ πέτρᾳ=μέσα εἰς τὸν βράχον. Καὶ ἡ ἄλλη Μαρία· δηλαδή ἡ μητέρα τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἰωσή. Ἐμνήσθημεν=ἐνεθυμήθημεν. Πλάνος=λαοπλάνος. Ἐγείρομαι=ἀνασταίνωμαι. Κέλευσον=πρόσταξε. Ἔσται=θὰ εἶναι. Ἐσχάτη=τελευταία. Χείρων=χειροτέρα. Καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης· δι' αὐτῶν ἐννοεῖ ὅτι ἡ τελευταία πλάνη τοῦ λαοῦ, περὶ τῆς διαδοθησομένης ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, θὰ εἶναι χειροτέρα τῆς πρώτης, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἐπίστευσαν ὡς Μεσσίαν. Κουστωδία=φρουράν. Ὡς οἴδατε=ὅπως γνωρίζετε. Σφραγίσαντες· διὰ τῆς συνηθιζομένης ὑφασματίνης ταινίας. Μετὰ τῆς κουστωδίας· δηλαδή ἐτοποθέτησαν στρατιωτικὴν φρουράν πρὸς φρούρησιν τοῦ τάφου.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου

ἽΟψὲ δὲ σαββάτων=ἀργὰ δὲ κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου. Τῇ ἐπιφωσκούσῃ=τὴν ὥραν ποῦ ἐξημέρωνεν. Εἰς μίαν σαββάτων=ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος. Θεωρῆσαι=νὰ ἴδουν. Προσελθὼν=ἀφοῦ ἤλθε κοντά. Ἡ ἰδέα=τὸ πρόσωπον. Ἐσείσθησαν=συνεκλονίσθησαν. Οἱ τηροῦντες=οἱ φρουροί. Δεῦτε=ἐλάτε. Ταχὺ πορευθεῖσαι=ἀφοῦ ὑπάγετε γρήγορα. Προάγει=πηγαίνει προτῆτερα. Ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν=νὰ σᾶς εἶπα ἐκεῖνα, ποῦ ἔλαβον ἐντολὴν νὰ σᾶς εἶπω. Ἐδραμον=ἔτρεξαν. Ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου· δηλαδή εἰς τοὺς ἀποστόλους. Τινὲς τῆς κουστωδίας=μερικοὶ στρατιῶται τῆς φρουρᾶς τοῦ τάφου. Ἀργύρια ἰκανά=μεγάλον ποσὸν ἀργυρῶν νομισμάτων. Καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν=καὶ ἡμεῖς

θὰ σᾶς ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ κάθε ἀνησυχίαν τιμωρίας σας. Διεφη-
μισθη=διελαλήθη.

Σημείωσις: Κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς στρατιωτικοὺς νόμους, πᾶς φρουρὸς στρατιώτης, συλλαμβανόμενος νὰ κοιμᾶται, ἐτιμω-
ρεῖτο καὶ δι' αὐτῆς ἀκόμη τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος

Πρώτη σαββάτων=τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος.
Μαρία Μαγδαληνή· αὕτη εἶχε τὴν ὀνομασίαν αὐτήν, ἐπειδὴ κατή-
γετο ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Μάγδαλα, ποὺ ἔκειτο εἰς ἀπό-
στασιν πέντε χιλιομέτρων Β.Δ. τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Ἐκβεβλή-
κει=εἶχε βγάλει. Τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις=εἰς ἐκείνους ποὺ
ἦσαν προτίτερα μαζί του (δηλ. τοὺς ἀποστόλους). Ἠπίστησαν=
δὲν ἐπίστευσαν. **Πορευομένους εἰς ἀγρόν**· ποὺ εἶχον πλησίον
τῆς πόλεως τῆς Ἰουδαίας Ἐμμαούς. Οὗτοι ἦσαν ὁ **Λουκᾶς** καὶ ὁ
Κλεόπας. Ἀνακειμένοις=ἐνῶ εἶχον καθίσει διὰ νὰ δειπνήσουν.
Ἵννείδισε=ἐκατηγόρησε. Τοῖς θεασαμένοις=εἰς ἐκείνους ποὺ εἶδαν.
Πᾶση τῇ κτίσει=εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Σημείωσις: Πέραν τῶν ἀνωτέρω ἐμφανίσεων, ὁ Κύριος μετὰ
τὴν ἀνάστασιν του, ἐνεφανίσθη καὶ ἄλλας ἑπτὰ φορές. Οὕτω ἐνε-
φανίσθη εἰς τὰς **μυροφόρους** (Ματθ. 28, 9), εἰς τὸν ἀπόστολον
Πέτρον (Λουκ. 24, 34), εἰς τοὺς δέκα **μαθητάς** του (Ἰωάν. 20,
19-23), εἰς τοὺς ἕνδεκα **μαθητάς** του (Ἰωάν. 20, 24-29), εἰς
τὴν **θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος** (Ἰωάν. 20, 1-14), εἰς τοὺς
πεντακοσίους ἀδελφοὺς (Α' Κορινθ. 15, 6), καὶ εἰς τὸν ἀπόστο-
λον **Ἰάκωβον** (Α' Κορινθ. 15, 7).

Ἡ ἀνάληψις τοῦ Κυρίου

Ἐξήγαγεν=ἔβγαλεν. Ἐπάρας=ἀφοῦ ὕψωσε. Διέστη=ἀπε-
μακρύνθη. Ἀνεφέρετο=ἐφέρετο πρὸς τὰ ἐπάνω. Ὑπέστρεψαν=
ξαναγύρισαν. **Μετὰ χαρᾶς μεγάλης**· διὰ τὴν ἐνδοξον ἀνάληψιν τοῦ
Διδασκάλου των, καθὼς καὶ διὰ τὴν ὑπόσχασιν του πρὸς αὐτούς,
ὅτι συντόμως θὰ τοὺς ἀποστείλῃ πρὸς ἐνίσχυσιν των τὸ "Ἅγιον
Πνεῦμα. **Καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ**· εἰς τὸν ναὸν προσήρ-
χοντο κυρίως κατὰ τὰς ὥρας τῆς προσευχῆς καὶ τῆς λατρείας.
Κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας ἠδύνατο νὰ συναθροίζωνται καὶ εἰς ἄλλα
μέρη.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδες
‘Ο Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου	5*—39
‘Η γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ	6—39
‘Η φυγὴ καὶ διαμονὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον	7—40
‘Η παράστασις τοῦ Ἰησοῦ δωδεκαετοῦς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος	7—40
‘Η βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ πειρασμὸς αὐτοῦ	8—41
‘Η μεταβολὴ τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας	9—41
‘Ο Ἰησοῦς ἐκδιώκει τοὺς ἐμπόρους ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Σολο- μῶντος	10—42
‘Ο διάλογος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος	10—42
‘Η θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου τῆς Καπερναοῦμ	12—43
Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι καὶ αἱ ὁδηγίαι τοῦ Κυρίου πρὸς αὐτοὺς	12—43
‘Η παραβολὴ τοῦ σπορέως	14—43
‘Ο Ἰησοῦς περιπατεῖ ἐπὶ τῆς θαλάσσης	15—44
‘Η θεραπεία τοῦ παραλύτου τῆς Βηθσεδᾶ	16—44
‘Η μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος	16—45
‘Η θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ	17—45
‘Η παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου	19—45
‘Η παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου	19—46
‘Η παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υιοῦ	20—46
‘Η θεραπεία τῶν δέκα λεπρῶν	21—47
‘Η παραβολὴ τοῦ τελῶνου καὶ τοῦ Φαρισαίου	21—48
‘Ο Ἰησοῦς εὐλογεῖ τὰ παιδιά	22—48
‘Ο Ἰησοῦς καὶ ὁ πλούσιος νεανίσκος	22—48
‘Η ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου	23—48

* Ἡ πρώτη στήλη τῶν ἀριθμῶν σελίδων ἀναφέρεται εἰς τὰς εὐαγγελικὰς περικοπὰς τοῦ πρώτου μέρους καὶ ἡ δευτέρα ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις τοῦ δευτέρου μέρους.

*Η θριαμβευτική είσοδος του Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα...	25-49
*Η παραβολή τῶν ταλάντων	25-50
*Ο ἔλεγχος τῆς ψευδοευλαβείας τῶν Φαρισαίων ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ	26-50
*Η μέλλουσα κρίσις	28-51
*Η προδοσία τοῦ Ἰούδα	29-51
*Ο Μυστικός Δεῖπνος	30-51
*Η ἀγωνία τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεσθημανῇ καὶ ἡ σύλληψις αὐτοῦ	30-52
*Ο Ἰησοῦς πρὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα	32-52
*Η καταδίκη τοῦ Ἰησοῦ	33-53
*Ο Ἰησοῦς ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου	33-53
*Η σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ	35-54
*Η ἀποκαθήλωσις καὶ ἡ ταφή τοῦ Σωτῆρος.....	36-55
*Η ἀνάστασις τοῦ Κυρίου	37-55
Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος	38-56
*Η ἀνάληψις τοῦ Κυρίου	38-56

Η
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ
κατά τους χρόνους
του Ίησού Χριστού
Σ. Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ:

1. Ἱερὰ Γεωγραφία (ἔκδοσις η')
2. Τὰ Εὐαγγέλια (ἔκδοσις γ')
3. Κασσιανή, ἡ μοναχὴ καὶ ποιήτρια
4. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία
5. Κατήχησις
6. Λειτουργικὴ
7. Προσευχαὶ κ.λ.π.
8. Ἱερὰ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης
9. Ἱερὰ ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης
10. Αἱ ἐν Ἑλλάδι αἰρέσεις
11. Ἱστορία τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος
12. Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος
13. Θρησκευτικὰ τεχνικῶν σχολῶν (Β' τάξεως)
14. Θρησκευτικὰ τεχνικῶν σχολῶν (Γ' τάξεως)
15. Χριστιανικὴ ἀγωγή σχολῶν Ἐργοδηγῶν (Α' τάξεως)
16. Χριστιανικὴ ἀγωγή σχολῶν Ἐργοδηγῶν (Β' τάξεως)
17. Χριστιανικὴ ἀγωγή σχολῶν Ἐργοδηγῶν (Γ' τάξεως)
18. Θρησκευτικὰ σχολῶν Οἰκοκυρικῆς
κ.λ.π.